

Relació vinculant dels primers dies i mesos

L'aferrament

La manera d'integrar les emocions intervé en el desenvolupament del nen. Segons com les visqui madurarà de manera harmònica i global, o s'afavoriran unes àrees psicomotrius i sensorials o bé unes altres i el seu estil de créixer, ens donarà la pauta para entendre'l, conjuntament amb la forma amb la qual s'ha vinculat, relacionat i madurat.

Tots els moviments, accions, emocions, records..., passen per la satisfacció de les seves necessitats i les va regulant lentament per aconseguir el que entenem com a "desig".

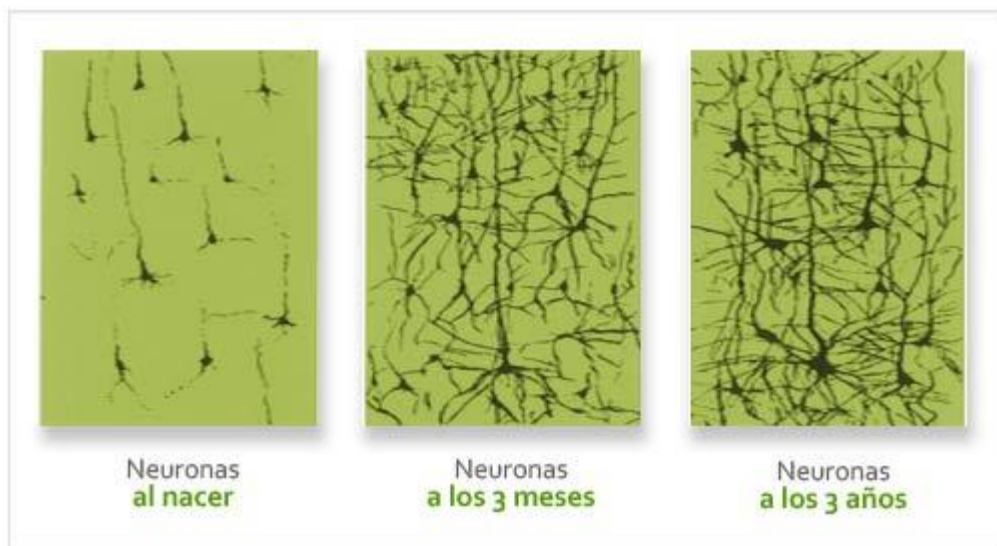
Les seves capacitats per aconseguir-lo es posen al servei de la reclamació i de la necessitat de mantenir-lo, potenciant les seves reaccions de queixa davant de l'absència de l'escolta del cuidador, pròpies de la perduda de la presència d'aquest, a través dels moviments del seu cos, de la relació i de la comunicació amb tots els recursos dels que disposa. És a dir, del vincle que s'estableix al voltant de la necessitat satisfeta i del desig de tornar a satisfer-la.

Si partim de l'intent d'entendre com es construeix el vincle i el desenvolupament en un nen petit recent nascut, descobrim que:

Els moviments, en un principi, no passen per la voluntat, sinó per la necessitat: els impulsos gastro-intestinals moviments intestinals propis del funcionament reflexa de la succió, permetrà la maduresa de tot el sistema digestiu, el qual estimularà el funcionament de la resta de sistemes: per exemple el circulatori, l'endocrí que regularà l'alimentació, deglució i assimilació i per tant, la satisfacció de la necessitat, el sistema neurològic... que facilita la interconnexió de les neurones sensorials, incrementant lentament les últimes capes del cerebel i del cervell, junt als seus moviments espontanis de braços i cames, posant las bases de la coordinació i adaptació dels moviments i, especialment la seva memòria, ja què les seves cèl·lules neurològiques es van ampliant amb els nous estímuls que va reben, mentre els seus sentits acaben de perfeccionar-se amb serenitat fora del ventre matern.

El nen neix amb un mitjana de 100.000 milions de neurones que s'aniran multiplicant per la interconnexió de totes les àrees cerebrals receptores dels seus sentits, necessitats i desitjos. Als 4 anys pot arribar als 1000 billons de connexions neuronals, gràcies a la plasticitat cerebral.

Sempre i quan aquesta satisfacció sigui el suficientment agradable físicament, i emocionalment embolcallada, acollidora i amorosament intransferible, quan el bebè torni a necessitar ser alimentat i reclami el contacte, si troba la mateixa persona que li ha donat abans l'aliment, la calor, el joc i la satisfacció, es va establint un vincle ja infranquejable pel bebè. Vincle que, amb el temps es consolidarà quan pugui confiar plenament en el/els progenitor/s cuidadors, generant el que Holmes anomena "un sistema immune psicològic".

Quan el bebè serè i amb apetit agafa novament el mugró o bé el biberó, la seva mirada es clava a la de la mare/pare/progenitor benvolent i mentre xucla va focalitzant la seva mirada. No deixa de fixar-se alhora que respira, al tragar, en la dolça mirada que la mamà, papà o progenitor exerceixen mentre el nen va descobrint les expressions, comentaris, paraules plenes de musicalitat que l'adult deixa anar.

La visió del petit/a es va perfilant dia a dia amb els nous moviments bucals de la mama/papà/progenitor. Quan li parla, les llums i les ombres que els seus ulls perceben li ajudaran a reconèixer i atendre, percebent a la vegada els sons emesos per la mare, ja què encara que el nen fa temps que escolta, el seu aparell auditiu va prenent consistència a mida que va rebent les diferents tonalitats de la veu, de les cançons, de les paraules mimosos de passió maternal, iniciant l'escolta a la vegada que va enfortint el seu sentit de l'equilibri.

El nen agafa amb la seva maneta el dit de la mare, pot descobrir la pressió, la força diferent amb els dies successius, s'acaronen mútuament..., es desenvolupa el tacte, el qual i durant mesos serà portat a terme per la llengua i la boca, l'òrgan sensorial més desenvolupat, també per ser el més utilitzat pel bebè.

Les percepcions, sensacions, memòria, psicomotricitat..., comencen el seu procés de funcionament a passos agegantats. El bebè s'alimenta de l'amor i tot el seu cos es nodreix dels estímuls afectius i sensorials que rep, a la vegada que va prenent la seva llet, que reconeixerà certament només que l'ensumi, quan entri una goteta a la seva boca, començant a diferenciar tant els sabors dels aliments com les olors de les persones que l'envolten.

Si el nen gaudeix mentre paeix l'aliment en una relació idíl·lica de pau, tranquil·litat, serenor..., tot ell es reconforta mitjançant el contacte amb el seu progenitor i el bebè desitjarà continuar mantenint el joc adaptat a les seves necessitats i possibilitats, emetent petits sons de resposta a aquesta extraordinària relació, exterioritzant tots els recursos dels quals és capaç: Brrr, Brrrr, "Ajo..Ajo...", pa,pa,pa..., brrr,brr,..., ma,ma,ma, ta,ta,ta..., el seu llenguatge s'ha iniciat en resposta a una relació continuada de satisfacció, amb la que de seguida alimentarà el seu apetit de gaudir, i buscarà al progenitor amb la mirada quan no hi sigui present, movent els seus ulls, capet i musculatura cervical, tota la seva columna vertebral, braços, cames, emetent tots els sons dels quals disposi, per tornar a retrobar al seu company/a de joc vital.

Tot el seu cosset vibra quan riu, pedaleja de satisfacció, mou els seus bracets amb passió mentre baluceja cridant l'atenció del progenitor benvolent, fins que hagi finalitzat el desitjat joc darrera l'alimentació i completat el moment de satisfacció, il·lusió, emoció, riure, somriure..., llavors caurà rendit en una son reparadora la qual, el/la prepararà per quan es desperti poder retrobar de nou al seu progenitor aliment-joc-maduresa-evolució-satisfacció-plaer. Un tot que li ajudarà a mantenir i generar una imatge mental del seu estimat/da, a qui reclamarà cada vegada que es desperti, per tornar a sentir-se satisfet, des del més ampli sentit de la paraula.

Així el nen anirà creixent identificant les diferents veus de qui l'envolta, experimentant les diferents maneres d'agafar-lo. Aprenderà a queixar-se amb molta consistència fins que li facin cas quan les persones o determinades coses del seu voltant no les reconegui, quan tingui algun tipus de malestar o molta son o molta gana. La seva manera més clara d'expressar-se serà la veu, al crit, al seu plor que és el seu llenguatge al qual donarà múltiples significacions amb el seu to de veu.

La majoria de nosaltres, que llegim aquesta revista, no hem pogut passar per aquests processos de maternatge que tant hem desitjat amb bebès gestats per nosaltres i recent nascuts. Però hem estat molt afortunades i, afortunats també els papàs, després d'haver pogut aconseguir unes filletes o fillets preciosos d'edats molt diferents.

Però en aquells casos en què el bebè no ha tingut la possibilitat de mantenir una relació serena i fluida amb el seu cuidador/a, Spitz ens informa de les conseqüències i de les

situacions de dificultat quan no hi ha reconeixement del progenitor i la seva crida no es atesa, frustrant la satisfacció de les seves necessitats. Si això passa de forma molt repetida, pot arribar a una interrupció en els processos de maduració neurològica harmònica i serena del nen generant grans estancaments en la relació que el nen/a tan petit no pot afrontar.

En funció del còm i del quan es manifesten aquests canvis a les situacions d'adopció hem d'assumir que a una edat o una altra han patit aquesta esta separació i, que en el millor dels cassos, aquest procés, cada escon a la seva edat, va haver-lo de realitzar amb nosaltres, els seus nous pares i progenitors. Tot i que doni la sensació aparent que el nen/a no sembli haver patit, és evident que aquests son canvis que s'han operat en el seu desenvolupament.

A major edat i maduresa, el nen estarà més fort i més format físicament. Però els processos psicològics passen per situacions d'esforç, frustracions i adaptacions emocionals que requereixen ser entesos, dels que Bowlby ens parla magistralment als seus tipus d'aferrament o "apego", tema del següent article.

Però tampoc hem d'oblidar, tal como ens diu Elena Ricart, que *"L'adopció exitosa és la que constitueix un remei a les lesions d'un nen abandonat"*. Al que jo afegeixo com a mare, que la majoria de les nostres adopcions són un remei exitós a les nostres lesions instintives maternals i vitals.

Montserrat Monterde Psicòloga Especialista en Psicologia Clínica col. 1819
Psicoterapeuta *EuroPsy*. Experta en Psicologia Educativa. Experta Psicomotricista
monterde@mdosm.es <http://www.mdosm.es>